

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Telegdi Zoltán ügyvéd ... által képviselt B. F. ... felperesnek a dr. Koller Domonkos ügyvéd ... által képviselt H. K. alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Sárbogárdi Városi Bíróságon 3.P.20.010/2008 számon indult, és a Fejér Megyei Bíróság 1.Pf.20.310/2009/4. sorszámú ítéletével jogerősen befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperes által 33. sorszámú előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fejér Megyei Bíróság 1.Pf.20.310/2009/4. sorszámú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság a felperest, hogy fizessen meg az államnak az adóhatóság külön felhívására 247.260,- (Kettőszáznegyvenhétezer-kettőszázhatvan) forint feljegyzett felülvizsgálati illetéket;
kötelezi továbbá, hogy fizessen meg az alperes részére 100.000,- (Százezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás a következő:

A felperes és az alperes közösen elhatározták, hogy létrehoznak Székesfehérváron egy szaunaklubot, melynek érdekében a K. Rt-től közösen kibérelték a Sz. Várkapu u.6. szám alatti 132 négyzetméteres ingatlant.

A 2003. január 16-án átvett bérleményt több hónapos munkával átalakították, melynek minden anyag- és munkadíjköltségét a

felperes viselte, bár abban az alperes és a testvére is jelentős fizikai munkát végzett. Ezen időszak alatt az alperes albérleti díjának $\frac{1}{2}$ részét is megfizette a felperes.

A felek abban állapodtak meg, hogy a 2003. márciusának végén megnyílt „O. Szaunaklub” takarítását, fertőtlenítését, a kiszolgálást teljes egészében az alperes végzi heti öt munkanapon, az árubeszerzés, valamint a törölközők tisztítóba szállítása a felperes feladata volt. A Szaunaklub működésének időtartama alatt az alperes személyes közreműködéséért nem kapott díjat vagy ellenszolgáltatást, a borravalókból tartotta fenn magát. Az alperes abban a hiszemben volt, hogy bizonyos idő elteltével, amikor az általa nyújtott személyes munka ellenértéke eléri a felperesnek a Szaunaklub kialakításával kapcsolatban felmerült összes tényleges kiadását, már ő is fog részesülni a Szaunaklubnak a kiadásokat meghaladó bevételeiből a felperessel azonos mértékben.

A felperes heti rendszerességgel vasárnap a pénztárban levő teljes összeget magához vette, erről iratot nem készítettek. A bevételekről számlák, nyugták nem készültek, a felek által előadottan egy kockás füzetben vezették a bevételekről a listát.

2003. március 13-tól 2004. május 10-ig a felperes „B. F. és H. K.” nevében összesen 4.673.470 forintot fizetett be a K. Rt. részére bérleti díj címén.

A Korona Rt-vel kötött bérleti szerződést a bérbeadó felmondta, mert a bérlőknek 800.000 forint ki nem fizetett bérleti díj tartozásuk keletkezett. Miután a felek közjegyző előtt kötelezettséget vállaltak az összeg egyetemleges megfizetésére 2004. december 31-ig, a bérleti szerződést kedvezőbb feltételekkel újra megkötötték, azonban 2004. november 4-én kelt levelében a felek a bérleti szerződést 2004. december 31. napjával felmondták, amit a bérbeadó el is fogadott.

A felek között 2004. november 14-én egy „tényvázlat” megnevezésű megállapodás jött létre, melyben a bérelt ingatlanra vonatkozóan megállapították, hogy az alperesnek van tartozása a felperes felé, melynek összegét egy később felperes által készítendő elszámolás alapján állapították volna meg. Ilyen elszámolás a felek között nem készült.

2003. november 1-én kelt társasági szerződéssel a felperes és az alperes a korábban É. és Társa Bt-be belépett, a korábbi tagok kiléptek és ezzel egyidejűleg a felek a társaság nevét B.-H. Bt-re változtatták. Módosítás után 2004. január 9-én bejegyezték a társaságot.

2004. december 30-ára datálva a felek úgy módosították a társasági szerződést, hogy az alperes a társaságból kilép, a társasággal és a

kültaggal külön-külön elszámolt, ezért nincsen egymással szembeni követelésük a Bt. vonatkozásában.

A 800.000 forint bérleti díjhátralék meg nem fizetése miatt a felekkel szemben végrehajtási eljárás indult, melyben az alperes 400.000 forint tartozást megfizetett és erre tekintettel a bérbeadó a felperessel szemben érvényesítette az igényét. A NYUFIG a végrehajtási eljárás során 2008. július 31-ig 347.551 forintot vont le.

A felperes fizetési meghagyással indított eljárásban a bérelt ingatlan bérleti és közüzemi díjának az 50 %-ára tartott igényt 2.488.969,-Ft összegben. Az alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban hozott ítélet hatályon kívül helyezése után a megismételt eljárásban a felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a felek között létrejött összes megállapodás, ami a Szaunaklub működtetésével kapcsolatosan megkötésre került, semmis. A társaságba történt belépésükig társaság híján voltak semmissek a megállapodások, ezt követően pedig azért, mert a társaság nem rendelkezett azokkal a szakhatósági engedélyekkel, amelyek a Szaunaklub működtetéséhez szükségesek lettek volna. Kérte az eredeti állapot helyreállítását akként, hogy az összes kiadás és bevétel összeadását követően a végösszeg $\frac{1}{2}$ része megfizetésére kötelezze az alperest mindösszesen 4.121.015 forint megtérítésére.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és viszontkeresetet támasztott a felperessel szemben. Álláspontja szerint a Szaunaklub soha nem volt a Bt. része, tevékenységét nem azon belül végezte, s emiatt a felek között létrejött összes megállapodás semmis, mivel a tevékenység a megengedett társasági formán kívül folyt. Miután azonban az eredeti állapot helyreállítására nincs lehetőség, a szerződést a Szaunaklub működésének befejezéséig érvényessé kell nyilvánítani és elszámolás benyújtására kell kötelezni a felperest, melynek eredményeképpen a felperes legalább 3 M forinttal tartozik az alperesnek.

Az elsőfokú bíróság a keresetet és a viszontkeresetet is elutasította.

A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbeezett részét helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vonta le azt a következtetést az eljárás adataiból, hogy a felek között a szauna üzemeltetésére, mint gazdasági tevékenységre nézve jött létre megállapodás, amelynek részét képezte a szaunának helyet adó helyiség bérlése is. Helytállónak tartotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását is, hogy a bérleti jogviszonyt a felek

gazdasági tevékenysége körében kellett értékelni. A betéti társaságban való tulajdonszerzésükig gazdasági tevékenységet végeztek az erre előírt megfelelő gazdasági társasági forma és szerződéskötés nélkül, ezért erre az időre tevékenységük alaki okok miatt érvénytelen.

A betéti társaságban fennálló tulajdoni jogviszonyuk alatti időszakra vonatkozóan a felek egymással elszámoltak, követelésük erre az időszakra nem volt. Ezt a megállapodást a felek nem támadták, tehát csak a betéti társaság időtartamát megelőző időszakra vonatkozóan kérhették a felek az elszámolást.

A felperest terhelte annak a bizonyítása, hogy ebben az időszakban milyen, mekkora összegű beruházásai voltak, ezek közül milyen költségeket, mekkora mértékben finanszírozott saját pénzforrásaiból. Miután a felperes nem bizonyította a Szauna bevételét, ezért a befizetések felperesi forrása nem volt megállapítható.

A Szauna gazdasági tevékenységének teljeskörű, a bérleti díjat és rezsiköltséget meghaladó elszámolása esetén szintén a felperesnek nem csupán a kiadásokat, hanem a bevételeket is igazolnia kellett volna, hiszen a kiadások és a bevételek különbözetének megtérítésére tarthatott volna csak igényt egyéb feltételek fennállása mellett.

Az alperes is elszámolási igényt terjesztett elő viszontkeresetében, neki azt kellett bizonyítania, hogy a felperes által állított kiadásokkal nagyobb vagy kisebb összegűek voltak, és a gazdasági tevékenység bevételeivel kapcsolatban bizonyíthatta, hogy a bevételek nagyobb mértéket értek el, azok fedezték a működési költségeket.

A másodfokú bíróság az eljárás adataiból arra a következtetésre jutott, hogy a felperes rendelkezett a könyvelési anyagokkal, s ha valamely fél a másik fél által bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas bizonyítási eszközt birtokban tart, azt azonban nem bocsátja felhívás ellenére sem a bizonyítással tartozó fél számára rendelkezésre, avagy a bíróság felhívására azt nem csatolja be, ennek elmulasztása következményeit a bíróságnak a per egyéb adatai egybevetett mérlegelésével kell elbírálnia. Ennek alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság a bizonyítási terhet és helyesen döntött arról, hogy nem rendelt el szakértői bizonyítást sem, hiszen nem voltak adatok, amelyek alapján a szakértő megalapozott következtetéseket tehetett volna a teljes gazdálkodás időtartamára.

A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Kérte az első- és másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését. Álláspontja szerint a bíróság a Pp. 3.§ (2) és (3)

bekezdésében, illetve 164.§ (1) bekezdésében foglaltakat sértette meg.

Előadta, hogy a jogerős ítéletben a bíróság helytelenül állapította meg a tényállást. Míg az alperes állításait semmivel nem igazolta, a felperes okirati és tanúbizonyítással is alátámasztotta állítását.

A bíróság tévesen a felperest kötelezte a bevételek bizonyítására, holott a felek egyezően adták elő, hogy a bevételek és kiadások a „kockás füzetben” kerültek kimutatásra, és ez az alperes birtokában volt az üzemeltetés során.

Nem vitásan a felek csak a felperes pénzával rendelkeztek a vállalkozás megindításakor, a nyitás előtt értelemszerűen bevétel nem keletkezhetett. Rámutatott, hogy a szauna helyiség kiépítésével kapcsolatos kiadásait, a megfizetett bérleti díjakat, kiadásokat igazolni tudta, „a szauna üzemeltetésével kapcsolatos elszámolások hiányát azért nem lehet a felperes rovására értékelni, mert így az alperes a számára is tudott költségek megfizetése alól mentesülni.”

Egyetértett azzal a bírósági állásponttal, hogy a társasági időtartam alatti elszámolást a felek tekintetében figyelmen kívül lehet hagyni, mert az alperes – aki a beltág volt – nem a társaságon belül számolta el a bevételeket, hanem a „kockás füzetben.”

Álláspontja szerint az alperes kötelezettsége lett volna a társaság könyvelésével kapcsolatos feladatok elvégzése.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet helybenhagyását (helyesen hatályában való fenntartását). Az elsőfokú eljárás tárgyalási jegyzőkönyveire hivatkozva felhívta a figyelmet, hogy a felperes iratellenes megállapításokat tett a felülvizsgálati kérelmében.

A felperest terheli keresete megalapozottságának bizonyítása, ezért a bizonyítási kötelezettség őt terhelte, azonban ennek nem tett eleget.

Az alperes első nyilatkozatában tárgyalás tartását nem kérte, majd részletes ellenkérelme kifejtése során utóbb mégis kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős másodfokú ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján és megállapította, hogy az nem jogszabálysértő.

A Legfelsőbb Bíróság elsődlegesen megállapította, hogy az alperes tárgyalás tartására irányuló utólagosan bejelentett kérelmét figyelembe venni nem lehetett a Pp. 274. § (2) bekezdése alapján, ezért a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

A jogerős ítélet megállapítását, mely szerint a felek között a gazdasági együttműködéssel kapcsolatos szerződések semmisek, a felperes nem támadta, a felülvizsgálati kérelemmel érintett vita

tárgya a felek közötti elszámolásra vonatkozott. A felperes felülvizsgálati kérelmében gyakorlatilag azt tette vitássá, hogy a jogerős ítéletben a bíróság tévesen alkalmazta a bizonyítási teherre vonatkozó kötelezettséget és a bizonyítatlanság jogkövetkezményét tévesen vonta le, s ennek alapján tévesen hozta meg határozatát és utasította el a felperes keresetét.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a felek által előadottak szerint ugyan nem vitásan az együttműködésük megkezdése után jóval beléptek egy betéti társaságba tagként, és az alperes beltagként, míg a felperes kültagként szerepelt, azonban megállapítható, hogy a Szauna üzemeltetésével kapcsolatosan a társaság előtti időszakban kialakult helyzet nem változott meg. Az ingatlan bérleti szerződésében nem változtak meg a bérlők, és az elszámolás is ugyanolyan módon folyt: az alperes a „kockás füzetben” feltüntette a bevételeket, a felperes pedig a hét végén elvitte a meglévő pénzt. A felek egyezően adták elő, hogy ténylegesen nem a társaságon belül folytatták a tevékenységet. Ebből következően bár a felek nyilatkoztak arra vonatkozóan, hogy az alperes betéti társaságban való tagsági jogának a megszűnésekor az alperesnek nincs követelése a társasággal és a kültaggal szemben – ez azonban a perben érintett elszámolásukat nem érintette.

Ebben a vonatkozásban tehát nem ért egyet a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság által kifejtettekkel, álláspontja szerint egységében kell szemlélni a Szaunaklub megindításától a tevékenység befejezéséig tartó időszakot.

Teljes mértékben egyetért azonban a felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletben, a bizonyítási teher kérdésében kifejtett állásponttal.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Pp. 3.§. (3) bekezdése előírja, hogy a feleknek kell a jogvita eldöntéséhez szükséges bizonyítékot szolgáltatni, s ugyanezen bekezdés mondja ki azt is, hogy a bizonyítás esetleges sikertelensége a bizonyításra kötelezett felet terheli.

Egy polgári peres eljárás megindításánál a felperes az, aki állítja az alperes kötelezettségét, tehát állítását neki kell bizonyítania (Pp.164.§ (1) bekezdés).

A felperes arra hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében, hogy ő bizonyította azokat a kiadásokat, amelyeket saját vagyonából fizetett ki. A jogerős ítéletben azonban a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a felperes azt nem bizonyította, hogy mennyi saját pénze állt rendelkezésére és azt sem, hogy ezt a közös gazdasági tevékenységre fordította. Azt állította a felperes, hogy a Szauna bevételei a felmerülő bérleti és rezsiköltségeket nem fedezték, ebből következően a pénz csak tőle származhatott, míg az alperes ezt az állítást vitatta. Emiatt kellett volna bizonyítania a felperesnek a szauna bevételeit, különös tekintettel arra, hogy saját maga nyilatkozott úgy az első eljárásban, hogy a

Szaunaklubból elvitt bevétel egy része az általa "befektetett pénzösszeg visszatérülését szolgálta" (Sárbogárdi Városi Bíróság 3.P.20.235/2006/7. jegyzőkönyv 3. oldal 6. bekezdés).

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem jogszabálysértő, azt a Pp. 275.§ (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság 4/I. számú végzésében a felperes személyes költségmentességét megvonta és számára illetékeljegyzési jogot engedélyezett, ezért kötelezte a Pp.78.§-a alapján a felperest az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt illeték és a pernyertes alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek a megfizetésére.

Budapest, 2010. június 9.

Dr.Bodor Mária sk. a tanács elnöke, Dr.Csóke Andrea sk. előadó bíró, Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk. bíró